

શેહરમા થયેલી, સમા- ધાની, તેના ગાયન.

—:૦*૦:—

ખનાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર.
હકર લવણ ખોડા.

મુ૦ મુખર્ધ મંગલદાસની મારફત સામે.
હા. ગોપીદત્ત માણિક્યદે મેવાવાળાની દુકાને.

આ ચોપડી સામટી લેનારને,
(કાપાયેત લાવેથીઆપવામાં આવશે.)

મુખર્ધ—‘ બોમ્બે ન્યૂ પ્રેસ ’ માં છાપ્યું.
કીમત એક આનો.

શેહેરમા થયેલી સમાધાની. તેનાં ગાયન.

(ધોળકામાં ધરમશી કુલંતો.)

ઐ રાગ.

શેહેરમાં સમાધાનીના,
પોકાર થાએછે બન્યા;
ગોવીંદા ગોવીંદા બોલતા,
સાથે જાણું ત્ર વાગ્નં.
શ્રાવણા હતો ને સોબીતો,
ચદી નૌમી તો આવી;
ગોવીંદા ગાએછે ગીતડા,
રંગરેલ મચાવી.
સર ધસ ચાલ્યુ શેહેરમાં,
આનંદ અંગ ન માયે;
નૃત્ય કરે નર નારીઓ,
ઓઝવ પુરમાંગાઓ.

૧

૨

૩

દેવ મંદીર તો દેખીને,
 નાયની તમ કરતા;
 ગલીકુંચીને બગ્ગરમાં,
 દેક દેકાણે પ્રસતા.

૪

સાથે સ્વારો હતા સોબીતા,
 બીજા સાહેબો ગોરા;
 હારતો હિયાની ઉપરે,
 વળી પુલના તોરા.

૫

દેખાવ આવો આ દેખીને,
 રૈયેત થાએછે રાજી;
 બુદી બનીતી ને બાપડી,
 મુંબદ યદાછે તાજી.

૬

શોક હતો ને શેહેરમાં,
 ભોટો બાહાર ન જતા;
 બની ગયાતાં ને બાવરાં,
 પેટ ભરી નવખાતા,
 દીવસ ગયાએ દોહુલા,
 સર્વે મુખીરે થાએ;
 બોજન તો બલી ભાતનાં,
 રાંધી વરમાં ખાએ.

૭

૮

(કંકુછાત્રી કંકોતરી મોકલે.)

એ રાગ.

ચાએ સમાધાની, હવે શેહેરમાં.		
મોહોત્રી મોટી સભાએ ભરાએ,		
લોકો જોવા જાએ;	સમાધાની.	૧
સંપ કીધો મળી સહુ શેઠીએ,		
કેમ દુઃખમાં દાહાડા જાએ,		
ધંધો નવ થાએ;	સમાધાની.	૨
બહુ કોપ થઇ ગયો કારમો.		
વાળ્યો ગરીબનો તો ધાણ,		
થયું જગ જાણ;	સમાધાની.	૩
માટે હળી મળી સહુ ચાલીએ.		
જેના જેશીને કરસું વાત,		
હેતે ભલી ભાત;	સમાધાની.	૪
દેશ દેશોમાં જસ જામશે.		
તેથી વધીજશે વેપાર,		
થશે સુખકાર;	સમાધાની.	૫
હીંદુ મુસલમાન સૌ એકછે.		
હવેજી કુંતથી જરાઈ,		
જાણો સગા ભાઈ;	સમાધાની.	૬
ધટે શાખાશી અમલદારને.		

જ્યે પડીને કીધો સંપ,		
ખાધો નવ જોપ;	સમાધાની.	૭
પ્રભુ ચઢતી કળાએની રાખજો.		
કીધું શેઠેરનું સમાધાન,		
પામ્યા મોઢોટું માન;	સમાધાની.	૮

રાહ, લાવણી.

યયો જય જયે જયકાર, શેઠેરનીમાંએ;		
નેડી ગાડી ઘોડા લોક, ખુશીથી જનએ.		૧
નમજે કાઠની ખીક, જરાએ જનણા;		
થયું શેઠેરમાં સમાધાન, સત્ય પ્રમાણો.		૨
જે હતું હુલડ આહાર, ભયેભીત ભારી;		
એખની ગયો બનાવ, માહાદુઃખકારી.		૩
ઘરમુકી ગયેલા બાહાર, ખીકથી લોકો.		
આવ્યા મુખપાછા લોક, થોડેરે થોડો,		૪
તુંમુંમાદેવી મુજમાત, બહુ સુખકારી;		
શું વર્ણવું મુખથી વાત, અકળગતી તારી.		૫
તુજ બાળક બની બેહાલ, હુલડથી હાર્યા;		
વળી હોંદુ મુસલમીન, ગયાંછે માર્યા;		૬

એ દૈવતણા થયો કોપ, વાત શું કરીએ:	
હવે લીમતથી સૌહાર, શેઠેરમાં પ્રીએ.	૭
ગયુ દુઃખ હવે તો દૂર, સુખ સહુ પામ્યા;	
એ પ્રભુ તણી કપાય, વેપારી જામ્યા.	૮
થયો સંપ શેઠેર નીમાંય, હવે તો સારો;	
માનુ હરત જોડીદું ઈશ, આભાર તમારો	૯
તમે કૃપા કરી માહારાજ, ખુશી દયો સારી;	
થાયે સુખી શેઠરના લોક અરજ એ માહારી.	૧૦

(અખ ચલેન મોહન તેરા.)

એ રાગ

નવરંગી—નવરંગી નવની માહી,	
થયો સંપ હવે સુખદાર્ઝ. ટેક.	
બહુ હીંદુ મુસલમાન લડતા,	
કધક આવી તેમા તો મરતા;	
એ દુઃખ—એ દુઃખ ગયું છેદ્યાહ	
થયો સંપ—નવરંગી.	૧
બહુ કેર થયેલો કાળો,	
ભયભીત દીસતો માળો;	
આમુંખી—આમુંખી શેઠેરની માહી.	
થયો સંપ—નવરંગી.	૨

બહુ દુઃખી લોક દેખાતા,
પુર પેઢમરી નવ ખાતા;
ધરમાં—ધરમાં ખેડાતા ભરાઈ.

થયો સંપ—નવરંગી.

૩

એ દીવશ દોડેલા ભારી,
નાહાતાં નર ને નારી;
વળીનાહા—વળીનાહા બેનને ભાઈ.

થયો સંપ—નવરંગી.

૪

એ અનંત દુખ ને કાપ્યાં,
હવે રામરાજ્ય તો સ્થાપ્યાં;
યયુશાન્ત—યયુશાન્ત શેહેરની માહી.

થયો સંપ—નવરંગી.

૫

હવેનીડર થઈ ને પ્રીત્તે;
ધરધંબો હોય તે કરી એ;
નવખીક—નવખીક રહીજ રાઈ.

થયો સંપ—નવરંગી.

૬

સ્વતંત્ર થઈ સંહુ આસો,
આ મુખી શેહેરમાં માહાસો;
દીન દુઃખ—દીન દુઃખ ગયું છે દખાઈ.

થયો સંપ—નવરંગી.

૭

જે વખત ગયો નહારો,

તે સ્વપને નવ સંભારો;

એ લેખ—એ લેખ ગયો લખાઈ.

થયો સંપ—નવરંગી.

૮

રાગ, ઢીંડી.

થયું સુખ હવે શહેરમાં તો ભારી,

દુખ દુર થયું ને માહાકારી;

ખુશી યાત્રાની હવે નરનારી;

થયું સુખ હવે.

૧

બહુ લોક બારગામે તો ગયાતા,

કધક કોટમાં ને જઈને રહયાતા;

અનંત દુખ બહુ હીલમાં સહયાતા.

થયું સુખ હવે.

૨

મળી મનસુખો કરેછે પુરમાંએ,

આવા દોહલા દીવસ કેમ જાએ;

કાહાડી વરધાણે પ્રેરેનું મુખમાંએ.

થયું સુખ હવે.

૩

પછી હીંદુને મુસલમાન લાઇ,

મળી એકઠાને લાવ્યા તે મિઠાઇ.

(૮)

એવી શેઠેરમાં તો થઈ છે વધારા
થયું સુખ હવે.

૪

(લેહેલી લેહેલી પુકારમે)

એ રાગ.

થયું શેઠેરમાં સુખભારી, દુખ દૂર થયાં માહાકારી:
મઈ ગયેલો હાહાકાર, હવે દીસેછે ઠંડા ગાર.
બગલીત બનીને ગયાતા, ઘણા વ્યાકુળ લોક ગયાતા.
નવસુજ તું ધરતુ કામ, હતું હુલડ હામોરે હામ.
અંધ પડી ગયેલી બજાર, પાયેમાલથયો તો વેપાર.
એવા દુખ તો દૂર ગયાં છે, સંપ સલાહસામાં થયાં છે.
કામદારો તે કામ કરે છે, ફેરીવાળાતો પ્રતાપ રે છે.
જાયે મીલવીશે તો મજૂર, ચાકર શેઠકને હજૂર,
ગાડીવાળા તો ગેલ કરેછે, સુખે શેઠેરમાં લોક પ્રેરેછે.
વધ્યા હશે હવે તો અપાર, નદીનથમાં બીક લગાર.
દાદ દીન તણી બહુ લીધી, કેક કેકણે સભાઓ કીધી.

(બજાણ મેં બાલકડી હુતી.)

એ રાગ.

ગયાંછે દુખ સહનાશીરે, ગયાંછે દુખ સહનાશી;
હુલડથી તો હારી ગયાતા, મુંબદના વાશી. ૨૬

(૯)

મળુરો મુંઝઈ મરતારે, મળુરોમુંઝઈ મરતા;
ફેરીવાળા શીકા થઈને, રીકામા ફરતા.

ગયાંછે દુખ સહુ.

૧

સુતારો ચુપ થઈ બેઠારે, સુતારો ચુપ થઈ બેઠા;
મારવાડી માળામાથી, ઉતરે નવાંઢેઠા.

ગયાંછે દુખ સહુ.

૨

એવું દુખ હતુ બારીરે, એવું દુખ હતુ બારી;
આવી મોઢોટા અમલદારો, મદદ કરી સારી.

ગયાંછે દુખ સહુ.

૩

દંગાને દુર કરી દીધોરે, દંગાને દુર કરી દીધો;
શેઢેરમાં કીધી સમાધાની, જસ તેણે લીધો.

ગયાંછે દુખ સહુ.

૪

(પુણું થયોછે બેલ સજનો.)

એ રાગ.

થયોછે જય જય કાર, પુરમાં થયોછે જય જય કાર.

ફેર થયો તો કાળોજો, શેઢેરમાં; (૨)

વરતેલો હાહાકાર. પુરમાં થયોછે.

૧

બલબલાઓ, હીમતહારી; (૨)

બહુ ગયેલા બાહાર. પુરમાં થયોછે.

૨

મળી મોઢોટાઓ, મેઢેનત કીધી. (૨)

વીગતે કરીને વીચાર,	પુરમાં થયોછે.	૩
હાંદુ મુસલમાનીન, મારશી લોકે;	(૨)	
લાંધી ગરીબનીવાર.	પુરમાં થયોછે.	૪
દુઃખદાવાનળ, દુરકર્યોછે;	(૨)	
સુખકરી સરદાર.	પુરમાં થયોછે.	૫
સુખકરતાને, દીજે સાબાશી;	(૨)	
ઉરધરી ઉપકાર.	પુરમાં થયોછે.	૬
ધન્ય છે તેહેની, માતપીતાને;	(૨)	
ધન્ય તેનો અવતાર.	પુરમાં થયોછે	૭
ઈશ્વર એમને, આયુશ આપો;	(૨)	
માગીલું કીરતાર.	પુરમાં થયોછે.	૮

મુંબઈને થયેલી શાન્તી અને તેનું

પ્રફુલિત થવું.

દુહો.

હાંશે કરીને હાથમાં, મનમાં લાવી ભાવ;
લીધો લખવા આજમેં, મુંબઈનો દેખાવ.

(અવીન્યાશી આયોરે.)

એ રાગ.

મુંબઈછે મોહોદુરે, રૂપેરંગીલું;

છટા પણુ સારીરે, સોભે છખીડુ.	૧
મંદીરને મેડીરે, દીપેલવેલી;	
જરખા જખકેરે, બારીઆમેલી.	૨
હાશીસની હારોરે, શાળાઆ સારી;	
ટંકશાળો તેવીરે, દેખાએ ભારી.	૩
બજારો ખેહોળીરે, ટાવર તેવાંછે;	
જે કોટને કીલ્લારે, જોયા જેવાંછે.	૪
બંદર બોરીનુંરે, સ્ટેશન સારંછે;	
નીરખીલ્યો નજરેરે, સાથી ન્યાંછે.	૫
મારકાટો મોહોટીરે, કાપડકેવીછે;	
બંદરની ગોદીરે, જોયા જેવીછે.	૬
શુનચની હાળુંરે, આતો ઇંદ્રિયુરી;	
ભરચક ભંરી છેરે, નથી કાંઈ અધુરી.	૭
વળા ખેલ ખેલાડીરે, ભજવેછે સારા;	
જોવાને જઈ એરે, કુંદ કનક તારા.	૮
મોરખી માહાની તારે, ખેલ ખરા જાણે;	
ભરથરી ભારીરે, ભોકાવખાણે.	૯
નવરંગી નચીરે, જળહળ જળકેછે;	
હાંડીને તકતારે, સામા ચળકે છે.	૧૦
ફુકાનતો દીપેરે, સરાફાની સારી;	
કાપડીયા ઉપરરે, જાજી બલીહારી.	૧૧

ઝોઝવતો આવેરે, હીંદુના જ્યારે;	
પંડરી ઝોઝીનેરે, નરનારી ત્યારે.	૧૨
પરવાને જ્યારે, હાંશ લાલીને;	
ગાડી રથ ઘોડારે, કઈકતાં ચાલીને.	૧૩
મીઠાઈને મેવારે, ખાવાને લીધા;	
ગંગાજળ પાણીરે, પરમેજઈ પીધાં.	૧૪
છેપુર પ્રતાપીરે, મુંબઈ તો મીઠું;	
નજરેની હાજ્યુરે, આવું નવ દીઠું.	
બહુ બાગબગીચારે, ફુવારા ખુટે;	
ગણવાશું ખેંસુરે, આંતો નહી ખુટે.	૧૬
બગીચે બંગલારે, વાડીને ગાડી;	
પ્રફુલીત ફુલીરે, ફુલોની ઝાડી.	૧૭
ગુલાબી ગજરારે, સોભીત સારા છે;	
મોગરો ચંબેલીરે એ તો ન્યારા છે.	૧૮
ત્રામવેલો તેવીરે, ભરપુર ભારી છે;	
વીંગટોરીયા વેલ્યોરે, પલ પલ જરી છે.	૧૯
લખવાને લવજીરે, બેટો લુહાણો;	
ખુધીબળ થોડુંરે, જોઈળી અન્નણ્યો.	૨૦

હાલો.

શહેર ધણુ છે સોભીત, નવ પામ્યો હું પાર;
નમ્રની હાળી ટુંકમાં, વણ્યોએ વીસતાર.

(ક્ષત્રી કલક કેમ લેશેરે.)

એ રાગ.

ધન્ય ધન્ય રાણી શરદાર,
 ફેાજતારી પ્રતેહ પામીરે;
 સહુમાનીએ તુજ આભાર,
 બહુ બુદ્ધિશાળી તું બાધ,
 રહેા હીંદમાં રાજ્ય સદા ;
 ન્યારે હુલહ ચયુઃઆઠાર,
 થઈ દલગીર તું નામદાર;
 કરી દીલમાં તેં દરીયાપ્ર,
 ફેકયો ત્યાંથી તે ટેલીગ્રાપ્ર;
 લહી લશકર જાઓપુરમાંયે,
 સર્વ શાન્ત કરોને ત્યાયે;
 એવો હુકુમ કર્યોતે માત,
 આવ્યું લશકર જાતે જાત;
 કર્યું હીમતથી બહુ કામ,
 દંગો દુર કીધોછે તમામ;
 થયાં સુખી શહેરના લોક,
 જસ આપેછે થોકેરેથોક.

ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી;
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.
ફેજતારી.

(૧૪)

(વનરૂપી સોળા રોપી.)

એ રાગ.

ખુશી ખુશી ખુશી યાઓ,
ભોજન મીઠા ઘરમાં ખાઓ;

ગુણ સહુ રાણીના ગાઓ,
રાજ્ય તપો આ સર્વદા.

૧

મુંબદમાં હતુ તોશન,
ગોરા આવ્યા અકલવાન;

શેહેરમાં કીધું સમાધાન,
રાજ્ય તપો આ સર્વદા.

૨

ભરી એણે મોહોટી હામ,
બંધાવસ્ત કયો તમામ;

સ્વારો પ્રતા હામો હામ,
રાજ્ય તપો આ સર્વદા.

૩

આવ્યાંતો અમલદાર,
જશપામ્યા એ જગમોજર;

હુરે હુરે કરો પોકાર,
રાજ્ય તપો આ સર્વદા.

૪

હપરની કવિતા બનાવતી વખતે, રાતના એ વાગાને સુમારે,
મનેઆ નીચેની કવીતા બનાવવાની જરૂર પડી છે, તેથી આપ-
સાહેબોની સમક્ષ રજુ કરું છું.

ચોપાઈ,

કાળીરાતના કાળીદારા,
એતો આવે માહારીપાશ.

૧

કાઢું તેનું સત્યા નાસ,
તો એ નમુકે માહારીઆસ.

કાળી રાતના ઈજત લ્યે,
મારુ પણુ ન કોઈને કયે.

મારૂ તેમતો બમણા ધાય,
તેથી દીલ મારુ અકળાય.

૪

નમજે તેને કોઈનો ધાક,
મનુષ્ય માત્ર છે એનો પાક.

૫

પોલીસ પોતે આથી ડરે,
સરમુબા આંનેશુંકરે.

૬

નવરાખે રાણીની ખીક,
જેવા જાગિં તો ઠીકે ઠીક.

૭

ત્યારે શું કોઈ ભારે ભુપ,
કેવું હશે આ નરનુ રુપ.

૮

ગણલતીમાં ખાવા ધાય,

પકડું પણ એ નાહાણીજાય.

૬

વરતી કાહાડા અકલવાન,

લવજી ખોડે કીધુંગાન.

૧૦

જવાબ.

એલેલખી. મી. માંકડજી.

નેકનામ.

મારા પ્રીય વાંચનારાઓને, સુચના કરુછું જે હું કાંઈ કવી નથી, તેમ કવિ પણાનો દાવો કરતો નથી. માટે અંદરની જુલ યુક જે હોય તે, મેહરબાની કરી સુધારી લેવી.——તાજી કલમે આમારી તરફથી, શાનોદય વારતાઓની યુક ; થોડા વખતમાં બાહાર પડશે. માટે આગલથી બ્રહ્મકો થશે તેની પાશેથી તણુ આના, અને પાછલથી ચાર આના લેવામાં આવશે.

વલી અગાઉ બ્રહ્મકો થનારનાં, નામે તેજ યુકમાં દાખલ કરવામાં આવશે.

મુ. મુબારક.

મંગલદાંશની મારફીટ સામે, હા. ગોવીંદજી માણિકચંદની દુકાને.

હા. લવજી ખોડાને મલતું.

बॉम्बे न्यू प्रेस.

हेकायुं—कायसळ पटेव तलावना पारी

मुंअर्.

आ छापआनामां

हरअेक जनतनुं गुजराती, मराठी, धर्मिळ काम
वाळुंकर कीरायत आवे अने सरस थायछे. तेमज
हरावेली मुहूर्तमां काम करी आपवामां आ छाप-
आनुं पेटेला नंअरनुं छे.

आ छापआनामां

नदानी मोदी आपडीआ, भीलणुको,
हेन्दभीलो, वींगे तेमज रंगी अेरंगी काम
करी आपवामां आवे छे. तेशीवाय

आर्हन्दींगनुं काम

अेटवे मुद्रा आंधवानुं जेम जेर्हअे तेम भरळ
मुजअ करी आपवामां आवेछे.

आहको अे

अेक वजत आकी काम नार्ह पोतानी आनी
करी लेवी.

